

DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2025-75-6>

УДК 65.012.8

ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ СТРАХОВОГО РИНКУ УКРАЇНИ В УМОВАХ ВИКЛИКІВ ВОЄННОГО СТАНУ

ENSURING ECONOMIC SECURITY OF THE INSURANCE MARKET OF UKRAINE IN THE CONDITIONS OF MARTIAL STATE CHALLENGES

Гарапко Сергій Сергійович

аспірант,

Львівський торговельно-економічний університет

ORCID: <https://orcid.org/0009-0006-3578-4695>**Garapko Sergiy**

Lviv University of Trade and Economics

Стаття розкриває актуальну проблему оцінювання стану й рівня економічної безпеки страхового ринку України в умовах воєнних викликів. Проаналізовано основні показники функціонування страховиків з позицій впливу на рівень економічної безпеки та ідентифікації існуючих загроз. На основі використання індексів Герфінадаля-Гіршмана, Тідемана-Хола, Розенблюта доведено, що страховий ринок залишається помірно концентрованим з низьким рівнем монополізації, проте загрозливою є ситуація високої концентрації на ринку страхування життя та його монополізації. Представлено аналітичні дослідження та авторські узагальнення щодо екзистенційних ризиків в умовах війни. Акцентовано, що одним із викликів сучасності є необхідність швидкого впровадження міжнародних принципів нагляду як основи забезпечення економічної безпеки страхового ринку в умовах війни.

Ключові слова: економічна безпека, страховий ринок, рівень концентрації, рівень проникнення страхування, щільність страхування, загрози, небезпеки.

The article reveals the current problem of assessing the state and level of economic security of the insurance market of Ukraine in conditions of military challenges. The main indicators of the functioning of insurers are analyzed from the standpoint of influencing the level of economic security and identifying existing threats. In conditions of war and cleansing the insurance market from problematic insurers, changes have occurred in the formation of their equity capital. From the standpoint of economic security, the existential threat has become the decrease in the equity capital of insurers from risky types of insurance and the insufficient size of the authorized capital in the formation of the level of capitalization. Based on the use of the Herfindal-Girshman, Tiedemann-Hall, Rosenbluth indices, it is proven that the insurance market remains moderately concentrated with a low level of monopolization, however, the situation of high concentration in the life insurance market and its monopolization is threatening. Analytical studies and author's generalizations on existential risks in wartime are presented. Modern trends in the development of the insurance market are accompanied by new threats and dangers, which are associated with both war risks and changes in the quantitative and qualitative parameters of its functioning. In particular, the insurance penetration rate indicated a low level of insurance market capacity. It is noted that the density of insurance in wartime has increased, but to a large extent it is due not only to the growth of gross insurance premiums, but also to a critical decrease in the population of Ukraine, internal and external migration, which has reached a critically low value. The threat to economic security is determined by the increase in the level of openness of the insurance market. It is emphasized that one of the challenges of our time is the need for the rapid implementation of international principles of supervision as the basis for ensuring economic security in wartime. Further research should focus on a comprehensive assessment of the level of economic security of the Ukrainian insurance market and the justification of directions for implementing modern tools to increase its level.

Keywords: economic security, insurance market, level of concentration, level of insurance penetration, insurance density, threats, dangers.

Постановка проблеми. Актуальність дослідження тенденцій розвитку та рівня економічної безпеки страхового ринку зумовлена особливими умовами функціонування, наявністю новітніх воєнних ризиків, скороченням кількості страховиків, зростанням вимог до основних показників ведення страхового бізнесу щодо операційної та інвестиційної діяльності, її впливу на формування інноваційно-інвестиційного потенціалу повоєнної відбудови економіки. Такі умови зумовили необхідність систематизації підходів до кількісного та якісного оцінювання стану економічної безпеки страхового ринку та ідентифікації загроз в умовах війни. Особливої уваги потребує розробка напрямів забезпечення економічної безпеки страхового ринку як важливої складової фінансової та економічної безпеки країни.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Теоретичні та прикладні аспекти дослідження економічної безпеки страхового ринку, механізмів забезпечення та методичного інструментарію оцінювання її рівня розкриті у публікаціях вітчизняних та зарубіжних учених, таких як: Копилук О. І., Музичка О. М., Іваночко С. С., Логін В. Б. [1], Шірінян А. А., Татаріна Т. В. [5], Skuflic L., Galetic F., Greguric B. [8], Гаманкова О. О. [10], Журавка О. С., Пахненко О. М., Сухомлин А. А. [11] та інших.

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. Незважаючи на вагомий науковий доробок проблемні аспекти ідентифікації ризиків, загроз та небезпек функціонування страхового ринку в умовах викликів воєнного стану потребують поглибленого дослідження.

Формулювання цілей статті (постановка завдання). Метою статті є дослідження стану та ідентифікація існуючих загроз економічній безпеці страхового ринку в умовах викликів війни.

Виклад основного матеріалу дослідження. Функціонування страхового ринку України в умовах війни супроводжується скороченням кількості компаній, укладених договорів страхування, зменшенням статутного капіталу та змінами у підходах до регулювання, нарощенням обсягів страхових відшкодувань та відсутністю єдиної політики щодо страхування воєнних ризиків, оскільки такі послуги надають лише окремі страховики.

В умовах сьогодення макропруденційні параметри функціонування страхового ринку базуються на міжнародних стандартах

нагляду за страховою діяльністю, принципах, стандартах та управлінні страхуванням, які задекларовані у діяльності Міжнародної асоціації органів нагляду за страхуванням (IAIS) [1]. Отже, одним із викликів воєнного стану є необхідність швидкого впровадження міжнародних принципів нагляду як основи забезпечення економічної безпеки в умовах війни.

Варто зазначити, що за 2020–2024 рр. на страховому ринку відбулися зміни у діяльності страховиків, загальна кількість яких скоротилася на 145 одиниць з 210 до 65. При цьому кількість компаній із страхування життя зменшилася з 20 до 10 од., а компаній ризикового страхування – з 190 до 55 од., тобто на 135 од. Незважаючи на зменшення кількості установ, показники їх функціонування стали більш якісними, що відобразилося у рості активів, нетто-активів, сформованих страхових резервів, власного капіталу. За таких умов відбувся вихід з ринку недостатньо капіталізованих, неплатоспроможних компаній, які не дотримувалися регуляторних вимог, прозорості корпоративного управління, що дозволило в певній мірі забезпечити функціонування страхового ринку на засадах клієнтоорієнтованості, конкурентоспроможності, транспарентності та стійкості до ризиків, загроз і небезпек.

За нашими дослідженнями, страховий ринок є концентрованим в м. Києві, де станом на 01.01.2025 р. було зареєстровано 53 компанії, що склало 81,5% від їх загальної кількості. При цьому ще одна компанія юридично розміщена у Київській області, що становило 1,5%. Отже, 83% страховиків України сконцентровані у м. Києві та області. Варто відзначити, що згідно інформації з Державного реєстру фінансових установ та реєстру осіб, які не є фінансовими установами, але мають право надавати окремі фінансові послуги в Одеській та Львівській областях здійснюють діяльність по 3 страхові компанії (4,6%), у Вінницькій, Дніпропетровській, Харківській, Запорізькій та Донецькій областях функціонує по 1 страховій компанії-юридичній особі (1,5%) [2].

Кількість договорів страхування як показник активності у реалізації страхових послуг на ринку мав тенденцію до скорочення за 2020–2024 рр. на 30614,7 тис. од. з 120576,8 тис. од. до 89962,1 тис. од. при зростанні загального обсягу акумульованих валових страхових премій. Найбільша кількість укладених договорів страхування була у довоєнному 2021 р., що склало 131561,9 тис. од. Динаміка кількості договорів страхування та

акумульованих страхових премій наведена на рис. 1.

За 2020–2024 рр. активи страхових компаній зросли у 1,12 разів або на 7898,7 млн грн з 64920,2 млн грн до 72818,9 млн грн. Незважаючи на скорочення кількості компаній із страхування життя, їх активи зросли у 1,7 рази або на 10637,9 млн грн з 15996,8 млн грн, що становило 24,6% сукупних активів до 26634,7 млн грн або 36,5%. Активи ризикових компаній продемонстрували скорочення на 2739,2 млн грн з 48923,4 млн грн, що складало 75,4% до 46184,2 млн грн або 63,5%.

Зобов'язання компаній на страховому ринку за 2020–2024 рр. мали змінну динаміку, демонстрували ріст у 1,1 рази й досягли 40554,2 млн грн. Стрімке їх збільшення спостерігалось у період війни й становило 47502,8 млн грн у 2022 р. та 53667 млн грн у 2023 р. Зобов'язання лайфових страховиків були волативними, склали 13318,5 млн грн або 33,1% їх сукупного обсягу у 2020 р. та досягли 18147,7 млн грн або 38,2% у 2022 р. й знизилися до 13140,1 млн грн або 32,5% у 2024 р. Зобов'язання ризикових страхових компаній становили 26937,3 млн грн або 66,9% у 2020 р., 26973,3 млн грн або 64,2% у 2021 р., 29355,1 млн грн або 61,8% у 2022 р., 32640,0 млн грн або 60,8% у 2023 р.

та 27414,1 млн грн або 67,5% у 2024 р. та підтвердили, що понад 60% зобов'язань на страховому ринку формують компанії із ризикових видів страхування.

В умовах скорочення кількості страховиків їх власний капітал зріс у 1,07 разів або на 1840,1 млн грн з 24664,4 млн грн у 2020 р. до 26504,5 млн грн у 2024 р. У структурі власного капіталу зареєстрований статутний капітал становив у 2020 р. 39,9% або 9830 млн грн, у 2024 р. 20,9% або 5550,7 млн грн, тобто скорочення зареєстрованого статутного капіталу за останні 5 років становило 4279,3 млн грн. або 19,0% у структурі. Зниження частки статутного у власному капіталі страховиків є загрозою економічній безпеці страхового ринку, оскільки в період війни вона становила 29,5% у 2022 р., 28,7% у 2023 р. та 20,9% у 2024 р., що підтверджує недостатній рівень капіталізації страховиків в умовах нарощення вимог до формування мінімального рівня статутного капіталу з боку НБУ.

У джерелах формування власного капіталу страховиків вагоме місце займав нерозподілений прибуток, який зріс у 2,9 рази й становив 15,5% або 3829,7 млн грн у 2020 р. та 42,6% або 11291,9 млн грн у 2024 р. Вважаємо, що такі зміни у структурі власного капіталу страховиків є ризиковими, а його формування за

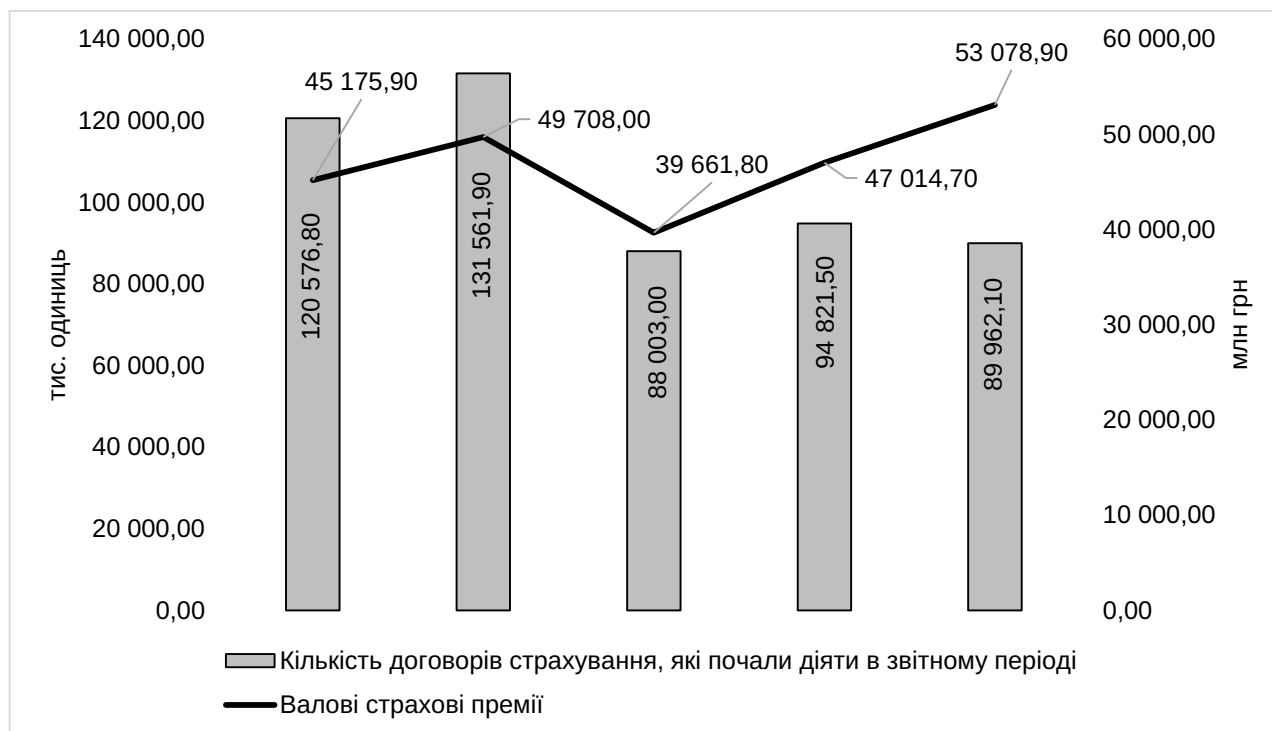

Рис. 1. Динаміка кількості договорів страхування та акумульованих валових страхових премій за 2020–2024 рр.

Джерело: сформовано на основі [3]

рахунок нерозподіленого прибутку як основного джерела капіталізації у 2022–2024 рр., яке коливалося в межах від 29,8% до 42,6% сигналізує про проблеми та недостатність власних коштів у формуванні статутного капіталу.

Отже, в умовах війни та очищення страхового ринку від проблемних страховиків відбулися зміни у формуванні їх власного капіталу. З позицій економічної безпеки екзистенційною загрозою стало зниження власного капіталу страховиків із ризикових видів страхування та недостатній розмір статутного капіталу в формуванні рівня капіталізації, частка якого у 2024р. досягла критичного значення 20,9%.

За даними НБУ за підсумками 2024 року всі страховики дотримувалися вимог до капіталу платоспроможності (SCR) та мінімального капіталу (MCR). У трьох компаній значення нормативу SCR перебуває в межах 100–120% [4, с. 32].

Ємність страхового ринку, його роль в економіці країни характеризує коефіцієнт проникнення страхування. Погоджуємося із твердженням А. Шіриняна, Т. Татар, що страхове проникнення фактично показує важливість страхування для економіки країни [5].

За проведеними розрахунками, коефіцієнт проникнення страхування демонстрував тенденції до зниження, впродовж 2020–2024 рр. мав значення нижче 1, коливався від 0,83% у 2020 р. до 0,69% у 2024 р. Мінімальне значення коефіцієнта було у період війни та становило у 2022 р. 0,61%, а максимальне – у довоєнному 2021 р. – 0,96%. Динаміка даного коефіцієнта підтверджує, що ємність страхового ринку є критично низькою й страховий ринок перебуває в процесі трансформації та вимагає подальшого реформування для підвищення його ролі у відновленні економіки країни. Спадна динаміка коефіцієнта проникнення страхування характерна для компаній страхування життя у яких даний коефіцієнт коливався від максимального значення 0,11% у 2020 р. до найнижчого значення 0,074% у 2024 р. У компаніях ризикового страхування спостерігалася схожа тенденція щодо зниження від найбільшого значення 0,957% у 2020р. до найнижчого 0,618% у 2024 р.

Щільність страхових премій – це показник, який відображає середню вартість страхових премій, яка припадає на один договір страхування. На ринку страхування щільність страхових премій щорічно зростала та становила 376,5 грн у 2020 р, 378 грн у 2021 р. та в період війни зросла з 450,6 грн у 2022 р. до 590,4 грн

у 2024 р., тобто у 1,6 рази. Враховуючи існуючі тенденції, що основна кількість договорів прямого страхування за класами страхування іншими, ніж страхування життя (98,9% припадає на ризикові види страхування), то середній коефіцієнт щільності страхових премій у 2024 р. становив 532 грн.

В Україні ринок страхування є незначним за обсягом активів та за рівнем споживання страхових послуг. Показник проникнення (Insurance Penetration ratio), що визначається як співвідношення обсягу залучених страхових премій до ВВП, становив 1,4% (з них "non-life" – 1,3%). Для порівняння, у Європі – 5,0%, в середньому у світі – 6,1%. Лідерами за цим показником страхування у світі є Великобританія, Японія та Франція [6].

В умовах війни спостерігається різке погіршення демографічної ситуації в Україні та скорочення населення у результаті воєнних викликів та міграції. Станом на 01 січня 2021 р. чисельність населення в Україні складала 41,6 млн осіб й скоротилася до початку війни до 41,2 млн осіб. Різке скорочення кількості населення спостерігалось у 2022–2024 рр. з 35 млн осіб до 31,1 млн осіб. Відповідно щільність страхування, яка характеризує співвідношення валових страхових премій до кількості населення в Україні демонструвала позитивні тенденції росту з 1086 грн у 2020 р. до 1706,7 грн у 2024 р.

Важливим індикатором економічної безпеки страхового ринку є рівень його відкритості, який характеризується часткою іноземного капіталу у статутному капіталі страховиків. В умовах війни рівень відкритості страхового ринку демонстрував негативні тенденції зростання з 33,0% у 2020 р. до 37,5% у 2024 р. Згідно існуючих Методичних рекомендацій перевищення даного показника понад 30% є загрозою економічній безпеці країни, оскільки відображає надмірний відсоток участі іноземного капіталу у формуванні статутного фонду страховиків [7].

Найбільш загрозливою є тенденція у сегменті страхування життя. За проведеними розрахунками, у статутному капіталі компаній із страхування життя частка іноземного капіталу на 01.01.2025 р. склала 78,5%, а вітчизняного – 21,5%. Основними інвесторами на ринку страхування життя України є Швейцарія (99,99% ПрАТ "Метлайф"), Австрія (100% ПрАТ "Граве Україна страхування життя", 100% "Княжа лайф вієнна іншуренс груп", 94,714% "Уніка життя"), Польща (53,47% ПЗУ Україна страхування життя), Канада,

ЄБРР (99,9% АРКС лайф), Кіпр (100% АТ "СК "Тас (приватне). Отже, на ринку страхування життя величина внесків у статутний капітал іноземними інвесторами у 3,6 рази більша, ніж у ризикових компаніях й склала 560,7 млн грн, вітчизняних – 153,9 млн грн.

Окрім цього, більшість премій з ризикового перестрахування залишають країну, а з страхування життя – 100% премій переданих у перестрахування належать перестраховикам-нерезидентам [5].

Рівень концентрації страхового ринку визначається коефіцієнтами Герфіндаля-Гіршмана (ННІ), Тідемана-Хола (НТІ), Розенблюта (RI), комплексним індексом концентрації (CCI) та ін. [8].

Реалізація проєкту "спліт" та формування новітніх підходів до нагляду за страховою діяльністю зумовили потребу дослідження концентрації страхового ринку та рівня його монополізації як одного із критеріїв економічної безпеки [9]. Згідно досліджень вітчизняних науковців концентрація страхового ринку вимірюється відповідними індексами, основними з яких є коефіцієнт концентрації та індекс Герфіндаля-Гіршмана (ННІ). Зокрема, О. О. Гаманкова, О. С. Журавка та ін. оцінюючи індекс ННІ стверджують, що даний показник характеризує рівень конкуренції на ринку через призму його концентрації і показує розподіл "ринкової влади" між суб'єктами ринку. В умовах скорочення кількості страхових компаній обсяг валових страхових премій мав тенденцію до нарощення, що змінювало монополічні позиції на ринку страхування як компаній ризикового, так і страхування життя за показником зібраних страхових премій. Числові значення даного індексу дозволяють характеризувати ринок страхування з позицій концентрації з використанням таких кількісних діапазонів:

- ННІ<1000 – ринок оцінюється як неконцентрований;
- 1000< ННІ<1800 – ринок оцінюється як помірно концентрований;
- ННІ>1800 – ринок оцінюється як високонцентрований [10; 11].

ННІ страхового ринку в цілому мав тенденцію до зростання з 246,0 у 2020 р. до 504,9 у 2024 р., що свідчить про нарощення рівня концентрації при умові, що ринок залишається неконцентрованим без надмірної монополізації. Загальна тенденція неконцентрованості ринку відповідає діяльності компаній, які функціонують на ринку ризикового страху-

вання, при цьому ННІ зріс з 286,9 у 2020 р. до 592,6 у 2024 р. Скорочення на 50% кількості компаній із страхування життя зумовило суттєві зміни у концентрації на ринку страхування життя. ННІ у даному сегменті становив 1590,0 у 2020 р. та 2863,9 у 2024 р., тобто демонстрував щорічне зростання та оцінку ринку у 2020 р. як помірно концентрованого, у 2022–2024 р. – як високо концентрованого й монопольного.

При визначенні індексу Тідемана-Холла необхідно враховувати, що його значення коливається від $1/n$ до 1, при цьому значення близькі до 0 свідчать про досконалу конкуренцію, близькі до 1 – монополічні позиції. Індекс Тідемана-Хола (НТІ) за 2020–2024 рр. знизився на страховому ринку з 0,093 до 0,031, тобто має значення наближене до 0 й свідчить про наявність конкуренції та відсутність загроз його монополізації. Значення індекса НТІ для компаній ризикового страхування відповідало значенням досконалої конкуренції, а тенденція до його зниження й наближення до 0 підтверджує незначний рівень концентрації та високий рівень конкуренції. Коливання НТІ в компаніях страхування життя з 0,063 у 2020 р. та 0,051 у 2021 р. й зниження його до 0,030 у 2024 р. засвідчило монополізацію у даному сегменті страхування та зниження конкуренції, що є загрозою економічній безпеці.

Індекс Розенблюта (RI) надає меншим компаніям вищий ранг, тому має на них більший вплив ніж на великих страховиків. Індекс Розенблюта (RI) мав тенденцію до зростання й становив 0,022 у 2020 р., 0,025 у 2021 р., 0,033 у 2022 р., 0,040 у 2023 р., 0,050 у 2024 р. й підтвердив щорічний ріст концентрації ринку, яка мала помірний характер й відобразила рангові позиції усіх страховиків в умовах зростання конкуренції. RI для компаній ризикового страхування повністю відповідав існуючим трендам на ринку й складав 0,025 у 2020 р., 0,030 у 2021 р., 0,039 у 2022 р., 0,048 у 2023 р., 0,060 у 2024 р. та підтвердив посилення й ріст конкуренції. У сегменті компаній страхування життя RI становив 0,155 у 2020 р., 0,167 у 2021 р., 0,197 у 2022 р., 0,218 у 2023 р., 0,240 у 2024 р., засвідчив більш високий рівень концентрації й значний вплив лайфових страховиків на цей ріст, особливо у воєнний період, що є загрозою економічній безпеці.

Висновки. Отже, сучасні тенденції розвитку страхового ринку супроводжуються новітніми загрозами та небезпеками, які пов'язані

як з воєнними ризиками, так із змінами у кількісних та якісних параметрах його функціонування. Зокрема, коефіцієнт проникнення страхування мав значення нижче 1, що засвідчило низький рівень ємності страхового ринку.

Щільність страхування в умовах війни зросла, але в значній мірі зумовлена не лише ростом валових страхових премій, але й критичним зниженням кількості населення України, міграції, яке досягло критично низького значення.

Загрозою економічній безпеці вважаємо ріст до 37,5% у 2024 р. рівня відкритості страхового ринку. Проведені розрахунки засвідчили, що у статутному капіталі компаній із страхування життя частка іноземного капіталу на 01.01.2025 р. складала 78,5%, а вітчизняного – 21,5%. Отже, на ринку страхування життя величина внесків у статутний капітал

іноземними інвесторами у 3,6 рази більша порівняно з вітчизняними.

Окрім цього, більшість премій з ризикового перестрахування залишають країну, а з страхування життя – 100% премій переданих у перестрахування належать перестраховикам-нерезидентам.

Індекси Герфінадаля-Гіршмана, Тідемана-Хола, Розенблюта підтвердили ріст концентрації, проте сам ринок залишається помірно концентрованим з низьким рівнем монополізації. Загрозою є ситуація високої концентрації на ринку страхування життя та його монополізації.

Подальші дослідження повинні стосуватися комплексної оцінки рівня економічної безпеки страхового ринку України та обґрунтування напрямів впровадження сучасних інструментів підвищення її рівня.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Копилук О. І., Музичка О. М., Іваночко С. С., Логін В. Б. Механізм управління фінансовою безпекою страхової компанії. *Проблеми економіки*. 2023. № 4. С. 175–181.
2. Національний банк України. Інформація з Державного реєстру фінансових установ та реєстру осіб, які не є фінансовими установами, але мають право надавати окремі фінансові послуги. URL: <https://bank.gov.ua/ua/supervision/nonbanks/registers-lists> (дата звернення: 05.06.2025).
3. Національний банк України. Показники діяльності страховиків. Наглядова статистика. URL: <https://bank.gov.ua/ua/statistic/supervision-statist> (дата звернення: 07.06.2025).
4. Форіншурер. Страховий ринок України за 2024 рік: підсумки та ключові показники страховиків. *Insurance TOP*. 2025. № 1(101). С. 30–32. URL: https://forinsurer.com/insurancetop_101 (дата звернення: 07.06.2025).
5. Шірінян А. А., Татаріна Т. В. Економічна характеристика страхового ринку в Україні на сучасному етапі розвитку. *Економіка та суспільство*. 2024. Вип. 68. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-68-33>.
6. Біла книга. Майбутнє регулювання ринку страхування в Україні. URL: https://bank.gov.ua/admin_uploads/article/White_paper_insurance_2020.pdf (дата звернення: 05.06.2025).
7. Методичні рекомендації оцінки щодо розрахунку рівня економічної безпеки України: Наказ Міністерства економічного розвитку і торгівлі України від 29.10.2013р. № 1277 / Міністерство економічного розвитку і торгівлі України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v1277731-13#Text> (дата звернення: 05.06.2025).
8. Skuflic L. Galetic F. Greguric B. Liberalization and Market Concentration in the Insurance Industry: Case of Croatia, *Economic Review: Journal of Economics and Business*, University of Tuzla, Faculty of Economics, Tuzla, 2011. Vol. 09. Iss. 2, pp. 61–75.
9. Проєкт "Спліт". Національний банк України. URL: <https://bank.gov.ua/ua/files/unKupSqsCLHAWMt> (дата звернення: 07.06.2025).
10. Гаманкова О. О. Інформаційні вади дослідження ступеня монополізації ринку страхових послуг України. *Актуальні проблеми економіки*. 2009. № 10. С. 80–87.
11. Журавка О. С., Пахненко О. М., Сухомлин А. А. Дослідження концентрації та конкуренції на страховому ринку України. *Вісник СумДУ. Серія "Економіка"*. 2019. № 1. С. 26–35.

REFERENCES:

1. Kopylyuk O. I., Muzychka O. M., Ivanochko S. S & Lohin V. B. (2023) Mekhanizm upravlinnya finansovoyu bezpekoyu strakhovoyi kompaniyi [Mechanism for managing the financial security of an insurance company]. *Problemy ekonomiky – Problems of economy*, vol. 4. pp. 175–181.
2. Natsional'nyy bank Ukrayiny. Informatsiya z Derzhavnoho reyestru finansovykh ustanov ta reyestru osib, yaki ne ye finansovymy ustanovamy, ale mayut' pravo nadavaty okremi finansovi posluhy [National Bank of Ukraine. Information from the State Register of Financial Institutions and the Register of Persons Who Are Not

Financial Institutions, but Have the Right to Provide Certain Financial Services]. Available at: <https://bank.gov.ua/ua/supervision/nonbanks/registers-lists>. (accessed June 05, 2025).

3. Natsional'nyy bank Ukrainy. Pokaznyky diyal'nosti strakhovykiv. Nahlyadova statystyka [National Bank of Ukraine. Insurers' performance indicators. Supervisory statistics]. Available at: <https://bank.gov.ua/ua/statistic/supervision-statist> (accessed June 07, 2025).

4. Forinsurer (2025). Strakhovyy rynek Ukrainy za 2024 rik: pidsumky ta klyuchovi pokaznyky strakhovykiv [Forinsurer. Insurance market of Ukraine for 2024: results and key indicators of insurers]. *Insurance TOP*, vol. 1(101), pp. 30–32. Available at: https://forinsurer.com/insurancetop_101 (accessed June 07, 2025).

5. Shirinyan A. A. & Tatarina T. V. (2024) Ekonomichna kharakterystyka strakhovoho rynku v Ukraini na suchasnomu etapi rozvytku [Economic characteristics of the insurance market in Ukraine at the current stage of development]. *Ekonomika ta suspil'stvo – Economy and Society*, vol. 68. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-68-33>.

6. Bila knyha. Maybutnye rehulyuvannya rynku strakhuvannya v Ukraini [White Paper. Future Regulation of the Insurance Market in Ukraine]. Available at: https://bank.gov.ua/admin_uploads/article/White_paper_insurance_2020.pdf (accessed June 05, 2025).

7. Metodichni rekomendatsiyi otsinky shchodo rozrakhunku rivnya ekonomichnoyi bezpeky Ukrainy [Methodological recommendations for the assessment of the level of economic security of Ukraine]: Nakaz Ministerstva ekonomichnoho rozvytku i torhivli Ukrainy vid 29.10.2013 r. № 1277 / Ministerstvo ekonomichnoho rozvytku i torhivli Ukrainy. Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v1277731-13#Text> (accessed June 05, 2025).

8. Skuflic L. Galetic F. & Greguric B. (2011) Liberalization and Market Concentration in the Insurance Industry: Case of Croatia, *Economic Review: Journal of Economics and Business*, University of Tuzla, Faculty of Economics, Tuzla, vol. 09. Iss. 2, pp. 61–75.

9. Proyeckt "Split". Natsional'nyy bank Ukrainy [Project "Split". National Bank of Ukraine]. Available at: <https://bank.gov.ua/ua/files/unKupSqsCLHAWMt> (accessed June 07, 2025).

10. Hamankova O.O. (2009) Informatsiyi vady doslidzhennya stupenya monopolizatsiyi rynku strakhovykh posluh Ukrainy [Informational flaws in the study of the degree of monopolization of the insurance services market in Ukraine]. *Aktual'ni problemy ekonomiky – Current economic problems*, no. 10, pp. 80–87.

11. Zhuravka O. S., Pakhnenko O. M. & Sukhomlyn A. A. (2019) Doslidzhennya kontsentratsiyi ta konkurentsiyi na strakhovomu rynku Ukrainy [Research on concentration and competition in the insurance market of Ukraine]. *Visnyk SumDU. Seriya "Ekonomika" – Bulletin of SumDU. Series "Economy"*, no. 1. pp. 26–35.